

Observatoriul este de două ori în
septembra, Miercură și Săptămâna.

Pretiulu

Pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimis cu postă în lăințrul monarhiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. său 22 franci, pe 6 luni 5 fl. său 11 franci. — Numeri singuratici se dau căte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu VI.

Nr. 26.

Sibiu, Săptămâna 2/14 Aprilie.

1883.

Deschidere de prenumeratiune
la
„Observatoriulu”
dela 1/13 Aprile inainte.

Pentru acei domni abonati carii prenumerasera dela 1/13 Aprile 1883 pe unu anu, dela 1/13 Juliu pe 9 luni, éra altii pe 6 sau si numai pe 3 luni, abonamentulu espira cu finea lunei Martiu. Pentru că se potemu regulá de timpuriu o espeditiune exacta a diariului, rogamu pe ddnii abonatii respectivi se binevoiesca a isi descoperi vointia inainte de 1/13, innoindu'si abonamentulu cu pretiurile aratare in fruntea diariului: de 8 fl. pe 1 anu, 4 fl. pe 6 luni inlăințrul monarhiei, éra in afara din monarchia cu 22 franci pe 1 anu, cu 11 franci pe 1/2 anu, in aur sau in bilet de banca sau hipotecarie, éra fractiunile, anume din România, se potu implini cu marce de posta.

Redactiunea si Editur'a.

Sclavi'a vechia si moderna.

(Urmare si fine).

III.

In evulu nou starea iobagiloru nicidecum nu fu mai buna, ci remase totu cea de mai inainte. Regii din cas'a Habsburgica fiindu ocupati cu dese resbele religiose si cu resbelele de independentia ale principilor din Transilvania, nu avura timpu de a se ocupă si cu sörtea tieraniloru iobagi. De si unii regi umani, cum a fostu Ferdinand I, Leopoldu I si Carolu III au emis unele ordinatiuni, prin care se garantă liber'a mutare a tieraniloru iobagi dela unu domnu la altulu, nobilii tierei tinendu contu de timpurile viscolose, ce predominau politic'a de atunci, calcau in pitiore nepedepisiti acele ordinatiuni favoritórie poporului, éra iobagii duceau si maj de parte jugulu celu greu alu servitiei pe umerii loru, pâna pe timpulu domniei Mariei Teresiei. Acesta regina nobila si-a propusu

intru adeveru usiurarea starei poporului iobagiu. Dreptu aceea pe la anulu 1776 s'a apucatu de regularea urbariului, disponendu că de ací incolo iobagii cu pamentu de 1 sesiune se servésca 104 dile manuale, 52 jugale la possessori nobili pe anu, éra iobagiul cu 1/2 de sesiune se servésca numai 52 dile manuale, 26 jugale preste anu. Acesta dispositiune era destinata se faca mai suportabila starea tieranului, dara atunci candu töte oficiele erau in manile nobililoru, candu judii judecau causele totu in favorulu domniloru, candu bietulu tieranu nu avea pe nimeni aparatori, ba unui copilu de tieranu nu'i era ertatu nici a amblá la scola, ce daca se intemplá era trimis acasa cu manile legate in spate, ceea ce se pote dovedi cu acte, despre o acurata observare a legei susumite nici vorba nu pote fi. Proba invederata rescóla lui Horea, Closca si Crisianu, care nu a fostu rescóla de rassa, ci mai multu o rescóla contra casteloru privilegiate. Anume tieranii, apesati de iobagi'a cea grea, maltratati si supti pâna la osu, preferiai mai bine a se inrolá de ostasi, de si acesta era supusa unei discipline severe si unui servituu lungu, decâtua a suportá si mai de parte jugulu sclavie despotice, si acesta a datu ansa la rescóla desputa, care apoi a degenerat in crudimi infioratoré, si s'a finit u frangerea in róta a capiloru ei. Dara genialulu imperatu Josifu II a vediutu bine caus'a rescolarei; pentru aceea la a. 1785 a emis u rmatóri'a ordinatiune:

1. Jobagi'a ereditaria pe viitoru se desfintiédia, iobagii fara declinire de nationalitate si confessiune si fara invoirea domnului loru se potu muta liberu, cum si a se insurá, si potu imbraçiosá sciintiele, artele si meserile.

2. Jobagii nu potu fi constrinsi la servituri de curte.

3. Fiesce-care locuitoru are dreptu a vinde productele sale, a le schimbá si a le testá, remanendu inse neatinsu dreptulu de posessiune alu domnului asupra pamentului, darea si obligamentulu de servituu.

4. Fară causa legala nu este ertatu a scôte pe iobagi de pe locurile loru, sau a'i stramutá in altu comitat.

Acesta mesura a mai usiuratu ce e dreptu

starea iobagiului; ferice de iobagii unde s'a observatu legea.

Pe la anulu 1830 diet'a a mai stersu unele dari, dara robot'a a mai remasu, cu conditiunea, că cine voiesce o pote rescumperá si in bani. Asia a remasu starea iobagiloru pâna la 1848, candu spargéndu revolutiunea, care a agitat cele mai multe state europene, fù atinsa si tiér'a nostra. Atunci fiindu lipsa de totu bratiulu capace de arme, diet'a se puse si in fug'a mare declarà iobagi'a de stersa, si pe iobagi de liberi, inse asia, că pamantul care pâna acum fù in usufructulu loru, se le remana propriu, dara servitulu au se'lu resumpere pe bani. In decursu de 34 ani (urbéri kárpotlá), acum candu anii susnumiti au espirat, s'a inventat o noua specie de dare, adeca remanentia, avendu fiasce-care fostu iobagiu a solvit in 22 de ani o anumita suma de bani, pentru pamantul ce nu a fostu luat in urbariul Mariei Teresiei. Totu asemenea desdaunare noua s'a inventat si incarcat asupra locuitorilor si pentru vii de vinatia. Asia dara fostii iobagi, carii mai inainte in cursu de sute de ani au facutu robote cu braçele si cu vitele loru, astadi au devenit asserviti din nou prin contributiuni, taxe, desdaunari s. a. In Franci'a stergerea iobagiei s'a intemplatu pe la 1789 fara nicio resvera; acolo nu e desdaunare urbariala, nici remanentia.

Din aceste se pote vedé apriatu, că starea poporului nici in dilele nostre nu este de invidiatu. Au nu vedem noi si astadi poporulu asservitu posessoriloru celor mari si capitalistiloru, cari ii mana cu biciulu dinapoi că pe nisce oi la urn'a de alegeri? Au nu este poporulu indestulu asservitu de usurarii egoisti, cari 'lu sugu că vampirii pâna la osu? Au nu de aici s'a nascutu societatile revoltatòrie, comunismu, socialismu si nihilismu? tote aceste consecintie naturale, ale vechiului feudalismu de trista memoria.

IV.

Se dice astadi, că poporulu este liberu, si asia este; poporulu astadi e liberu consideratu personalmente; dara acesta libertate, care ar fi rezultatulu umanitatiei moderne, este forte ilusoria, si nu este in proportiune egala cu sacrificiulu ce po-

Foisiór'a „Observatoriului”.

Concertulu ordinaru alu „Reuniunei romane de cantari din Sibiu” datu in 8 Aprile st. nou 1883.

Program'a acestui concertu, datu in frumosulu localu folositu si pâna acuma, a constatuit din 4 numere cu 7 piese. Numerosulu publicu ce implea sal'a, isi promitea si de asta-data o placuta si frumosa serata musicala, indreptatitu fiindu la acesta, prin reusitele concerte date dejá pâna acuma, sub probat'a conducere a zelosului si activului dirigentu dn. G. Dima, care gratia talentelor sale musicale si sociale a sciu si castige in scurtu timpu, in acestu orasius o reputatiune prea bine meritata, de si inca nu in de ajunsu apretiata din partea celor chiamati si alesii.

Trebue se recunoscem, că asteptarile publicului au fostu intrecute, si la acesta nu puçinu au contribuitu concursulu datu de dn. Nicolau Popoviciu, profesor de cantari la instit. pedagogic-teologicu din Caransebesiu, cum si acela alu prea bine cunoscutului directoru de musica J. L. Bella din Sibiu. Ambele aceste doue poteri musicale escelente, au ridicat concertulu din sér'a de 8 crt. aprópe la nivelulu concertelor date de către reuniunea de cantari germane din locu, ceea ce pentru noi va se dica forte multu.

Acesta premise, vomu incepe recensiunea nostra de asta-data, dandu precadere simpaticului nostru óspe Nicolau Popoviciu, care dispune de o prea frumosa voce de bariton voluminosa si bine egalata. Indata in decursulu esecutarei celor trei

cantece pentru o voce de bariton cu acompaniare de G. Dima si anume a) „Codrul verde nu mai este”, de M. Pompiliu, b) „Dio'a buna”, de acelasiu, si c) „Seguidila” de V. Alecsandri, óspele nostru si-a castigatu favorulu si simpatia publicului prin corect'a si pur'a sa intonare si cu deosebire prin dulcea si volubil'a sa cantare.

Onoratu si distinsu prin frenetice aplaște dn. Popoviciu a trebuitu se repetedie pies'a din urma.

Acompaniarea pe piano a numerului acestuia a esecutat'o dn'a Minerva Brote in manier'a sa discreta dara firma.

Nu mai puçinu reusita a fostu si esecutarea numerului 2 alu programei: „Recitativ si arie” pentru o voce de alt din „Semele” de G. F. Haendel, cantat de dn'a Agnes Brote cu o voce sonora, prea bine disposta si cu bravur'a-i cunoscuta. Auditoriulu i-a multiamitutu prin repetite si calduróse aplaște.

Acestu numeru a fostu acompaniatu cu piano de dn. dirigentu G. Dima.

Dragalasiele compozitioni ale dlui G. Dima din numerulu primu alu programei si adeca a) „Copila tinerica”, de C. Negrucci, si b) „Fontana cu trei isvóre”, poesie populara, au fostu cantate prin corulu reuniunei spre deplin'a multiamire a publicului. Escelentu si demnu de tota laud'a s'a portat corulu in totu decursulu numerului 4 si celu din urma alu programei, „Craias'a ieletorul” (Elverskud), balada svedica pentru soli, coru si acompaniare de piano de N. W. Gade.

Acestu numeru a fostu in tote privintiele pies'a de resistentia a concertului acestuia. La primul

Ori-ce inserate,
se platescu pe serie séu linia, cu
litere merunte garmondu, la prim'a
publicare căte 7 cr., la a dou'a si
a treia căte 6 cr. v. a. si preste
aceea 30 cr. de timbru la tesau-
rului publicu.

Prenumeratiunile se potu face
in modulu celu mai usioru prin
assementatiunile postei statului,
addressate de a dreptulu la Redactiunea
Diariului

„Observatoriulu” in Sibiu.

BIBIU

1883.

Girolamo.

porulu este necessitatul se aduca pe altariul statului imbrancitul sub greutatile postulatelor secului actuale, despre ce forte usioru ne vomu convinge daca vomu considera multimea darilor cari apesa umerii lui. Sunt o multime de sarcini cari consuma totu fructul osteneleloru lui; poporul solvesce dare fontiare dupa pamentul seu, solvesce pentru casa, dare de venit, dare de consum, dare de imunitate militarasca, spese comunale, lucru publicu, desdau-nare urbariale, dare remanentiale, dare de rescumperarea vinieelor, acusi avemu sperantia se se introduca dare pe ferestri si pentru rescumperarea regalielor; apoi unde mai este „darea sangelui“? Tote aceste le platesc la statu; cei mai remane inca pentru sustinerea preotului, invetiatorului, a bisericiei si scolei sale? Unde este inca sustinerea dregatorilor comunali si alte multe?

Cei mai remane inca pentru sustinerea casei si familiei sale? Ce mai remane pentru crescerea baiatilor sei? In timpurile mai vechi tieranul lucra tota dio'a in folosul domnului seu, adica era servulu si sclavulu nobilului senioru; adi lucra si muncesce tota dio'a pentru licuidarea darilor susu numite, pentru statu si comunitate. Mai de multu era sclavulu robotelor, astazi este sclavulu darilor de statu si a detorilor la posessori si capitalisti. Acuma intrebui pe cei ce dicu ca poporul e liberu, ca in ce egaladie acesta libertate cu sacrificiul ce trebuie se lu aduca poporul pentru statu si comunitate? Este adeverata libertate? Au nu este elu si astazi sclavu numai in stilu mai modernu. In vechime poporul din caus'a robotorilor boeresci nu si potea agonisi nimica siesi; adi nu si potea agonisi inse din caus'a sarcinilor grele, si ore celu seracu nu este totudeuna sclavu, au nu din acesta causa cei mai multi iau lumea in capu, cautandu'si o alta patria, care se le intinda mai multa garantia de sustinere.

Au nu ar fi acum timpul, ca parintii patriei se cugete odata seriosu si la poporu, la imbunatatierea starei lui materiale? de-ore ce scimu cu totii, ca talpa tierei este totudeuna mass'a poporului.

V. Lesianu.

Situatia in Ardealu.

Citimus in „Binele publicu“ din 15/27 Martiu. I. P. S. S. mitropolitul Romanilor resarterni din Ardealu si Tiar'a-Unguresca, d. Miron Romanulu, a adressatu protoiereilor din arhidiecesa o circulara. Ea opresce pe cleru de a luá parte la adunarile poporale, cari protesteaza cu atata legitimitate in contra proiectului de lege, alu carui scopu e maghiarisarea institutelor secundare romane de invetiamantu.

Inainte de tote marturisimul ca nu discutam motivul care a putut impinge pe prelatu la respondirea acestei circulare. Scimus ca, din nenorocire, mitropolitul Romanilor prea e o persona oficiala, pentru a se sustrage dela influenti'a gubernamentală si nici nu se poate predinde ca orice mitropolit se fia ca Siaguna, care punea ordine ministeriale unguresci ad acta, fara a le invrednicí macaru de unu respunsu si care, candu dreptatea era in partea poporului seu, o sustinea in contra a ori-cine si ori-cui. Se prea potea asia dara ca circulara acesta se fia comandata dela Pest'a, de unde i-s'a si administrat mitropolitului, prin diarie unguresci, amenintari de trimitere la manastire.

Ceea ce ni se pare inse straniu in acesta circulara si lucru la care nu ne-amu fi asteptat, este tendintia pe care I. P. S. Sa bine-voiesce a o atribu adunarilor poporale, tendintia substituita, care da circulara caracterul unei denuntiari aproape.

Mai antai se dice ca adunarile

au unu caracteru politicu.

Daca e neaparatu de-a li se atribui unu asemenea caracteru, amu intebă: de candu Romanii in tiéra loru proprie si stramosiesca, au cadiutu, prin sentinta judiciara, sub interdictiune politica, de candu li s'a detrasu numai loru liberulu eser-citul alu dreptului intrunirilor, garantat de o constitutie ca cea ungara, in cari se pota discutá liberi si neimpedici atentatulu, facutu asupra limbei, nationalitatii si bisericiei loru de catra representantii minoritatiei poporatiunei din tiéra?

Conducatorii — mai dice circulara — se punu pe teorii cari eschidu simtiul ce se numesce patriotismu, si escludu respectul catra basele actuale ale dreptului publicu... Din partea intelligentiei i-se da poporului in modu ostentativ impulsu intr'o directiune care trece marginile loialitatii...“

Simtiul ce se numesce patriotismu, poate se se fi eschidiendu; simtiul ce este patriotismu,

dupa cum lu intielege tota lumea — exceptie facendu de Maghiari — nu sufere fara indoiala nici-o scadere prin manifestari. Ca-ci, pote fi cineva bunu patriotu si reu maghiaru, — lucrurile nu au a face un'a cu alt'a — si vice-versa, pote fi cineva fanaticu maghiaru si reu patriotu, ceea ce Maghiarii sunt in genere. Patriotu e omulu care contribue la buna-starea si inflorirea tuturor elementelor din tiéra sa; prin ridicarea simultana a tuturor, patria se ridică. Maghiarii din contra, vedu idealulu loru de statu in ruinarea natiunilor conlocuitoare, in apesarea loru intelectuala; ei atenteaza la celu mai de capetenie instrumentul de cultura alu unui poporu, la limb'a lui, pentru a'i impune in schimb idiomul ocultu alu unei mici si isolate rasse, idiomu cu forme organice finotartare, cu lexiconu slavonescu. Radicalu deosebitu in structura de catase trele grupurile mari de limbi europene, acestu idiomu presinta dificultatile unei limbi morte, fara a presentá nici-unul din folosele ei. Cine scie limb'a romana are calea deschisa la tesaurul intelectualu alu limbilor romanice moderne, are in fine cheia la limb'a latina, la civilisatiunea antica. Cine scie unguresce, nu scie nimicu decatunguresce, unu idiomu nefolositoru, purtat de o literatura seraca, de o cultura scientifica inapoiata, care nu deschide nici-o portă in Europa si — in treacatu vorbindu — nici in restul lumei. Cu invetiarea acestui idiomu milioane de omeni cheltuesc unu enorm echivalent de putere intelectuala.... cu ce folosu? Evidentu ca nici-unul.

„se esclude respectul catra basele actuale ale dreptului publicu?“

Dara ce este legea nationalitatilor, ce autonomia confessiunilor decatul dreptu publicu? Ce sunt acestea decatul unu pactu intre popore si corona, in care cele de antaiu, in schimb cu sacrificiile ce le aducu, obtinu unu minimu de libertate pentru crescerea si cultur'a loru? Cine ignoră acestu dreptu publicu, cine esclude respectul catra elu, nu sunt nimenea altii decat Maghiarii. Ei sunt acei ce falsifica pactul dualistu; ei aceiai cari, prin calcari de legi fundamentale, sgudue increderea poporilor in sfintieni'a semnaturi monarchului, ei sunt aceiai, in fine, cari prin simtiul loru revolutionariu innascutu, sapa sistematicu in anim'a poporelor iubirea seculară catra dinastie. Catu despre loialitate, ne pare ca anulu 1848 si 1866, memorile unui Kossuth, reminiscentele politice ale unui conte Usedom si ale principelui de Bismarck, ne-ar da curiose probe pentru ilustrarea „proverbialei loialitatii“ a Maghiarilor catra cas'a domnitore, careia nu i-se poate tagadui meritul de a'i fi mantuitu de sub domnia Turcilor si de a'i fi facutu possibili in midilocul Europei.

In pres. sa se mai plange ca aceste adunari

„i punu piedici in cale, „atunci, candu in acordu, cu prea sfintitii episcopi, ar vrea se apere „cu mijloce loiale adeveratele interese nationale bisericesci...“

Aci observam, ca de multu i s'a opusu atat in pr. sale catu si in genere clerului, sofism'a gubernamentală, intrebuintata de alintrelea in tote tierile, ca totu ce facu, facu fara ca poporul se participe. Aceasta o dicea lumea oficiala si foile unguresci.

De acum inainte imputarea de a voi altu ceva decat poporul, no mai putea face clerului nici gubernulu, nici Maghiarii. E claru ca poporatiunile romane ceru mai multu respectu pentru bunurile loru morale castigate, de cum lu ceru episcopii chiaru, si nu ne indoim cu 'lu voru si obtinea. Dar:

„teoriile politice... sunt apte de a servir, in man'a celor reu-voitori, ca argumente plausibile pentru a ne denuntia de adversari ai statului....“

In man'a celor reu-voitori de buna séma. Cu, ori fara umbra de adeveru, cu, ori fara causa, reu-voitorii, voru crea din nimicu chiaru argumente plausibile pentru ei si pentru prosti, spre a denuntia pe Romani. Stat pro ratione voluntas, e regul'a celui reu-voitoru, care nu poate fi niciodata convinsu prin argumente, pentru ca nu vrea a fi convinsu.

Inca unu cuventu.

Popor autohton pe pamentul parintilor loru, intr'o tiéra care na fostu niciodata cucreita de Unguri, de si a statu in legatura cu Ungaria, Romanii na avutu a multiamferioritatea loru politica inequalitatii de conditii sociale, ci religiei loru, ritului, care in timpul atotu puternicie papale in Europa, era persecutata. O dovada despre asta e ca, aproape tota nobilimea actuala a Transilvaniei — exceptie facendu de doua familii secuiesci — e de rasa romana si datoresce titlurile ei originale Ducilor Fagarasiului,

domnilor Tierei-Romanesci, era maghiarisarea ei o datoresce catolisarii ulteriore. Inca la 1511 Stoe de Bethlen nu era decat boeriu Fagarasianu. Pe candu siefulu nemul devine catolicu si maghiaru, nemul insusi, gens, e pana adi tieranescu in judeatiu. Unu Mailatu, catolisu si maghiaru, e presidentu alu Senatului din Pest'a; nemul e tieranescu pana astazi in tiéra Oltului. Candea (Candescii) familia respondita la amendoue polele Carpatilor, in tiéra romanescă si in Ardealu, devine maghiarisatu Kendeffy s. a. m. d.

In acelu timpu de lupta fara constiinta, in care nationalitatea era adeseori confundata cu religia, asemenea transfigurii dintr'unu popor intr'altul era mai lesne de executat. Dara dela reformatiune incóce, la noi in deosebi dela Mateiu Basarabu, care a datu poporului unitatea de limba si de creditia, desnationalisarea chiaru individuala e aprópe cu neputintia. Cartile de sub Mateiu Basarabu sunt pentru Romani ceea ce biblia lui Luther a fostu pentru poporele Germanie; unu reagentu puternic ce a facutu din poporul romanesc unu popor deosebitu, incapabil de a se confundă cu altele, si, care, cu tota imprastiarea sa politica, remane unul si acelasi.

Prin valoarea de cultura ce a dobendit-o limb'a nostra, prin claritatea ei analitica, prin legatur'a ce stabileste intre noi si tierile din apusu, atentatele asupra ei devinu atentate in contra lumei romanice si a civilisatiunei omenesci in genere. Dara e o lege constanta a istoriei ca, atunci candu unu popor lupta cu civilisatiunea, celu ce se consuma si cade in lupta, nu este civilisatiunea, ci poporulu.

Cine nu vede inse, ca Maghiarii isi consuma cele mai bune puteri ale existintiei loru pentru realizarea unei utopii, pentru a face in cativa ani de dualismu, ceea ce n'a pututu face intr'o mie de ani de egemonie politica si sociala? Unu mecanicianu modernu ar putea se calculeze enorma cantitate de putere, de munca si sudore omenesci, care se risipesc in zadaru, nu pentru a unifică statul prin impacarea tuturor, ci din contra, pentru a sporii puterea de repusire si de descompunere a elementelor constitutive ale Ungariei.

Si aceasta in numele asia numitei idei maghiare de statu.

Dara o idea de statu nu este o teorie ce se inventia, punendu'si cineva degetulu in gura. Ori-cat de mare barbatu de statu si ar inchipi cineva ca este, nu trebuie se uite legea: causa aequat effectum. Candu o mie de ani de suprematie politica n'a datu Maghiarilor, in privirea desnationalisarii altor elemente, decat unu resultatu aprópe nulu, e evidentu ca puterea loru de asimilare (causa) este nula. O idea drépta de statu va fi aceea, care va formulá functiunea de desvoltare a elementelor reale, din care tiéra se compune, care va recunoscere ceea ce exista in adeveru: O tiéra poliglota, locuita de rasse deosebite. Precum Svitier'a n'are cuventu de a infinita unu departamentu de marina si a discutá legi de navigatiune, totu astfelii e nesocotit a crede ca, prin simpla inspirantie, unu statu, prin natura si istoria lui poliglotu, se poate preface in statu c'o singura limba. A se lupta inse in contra unor puteri constante, e egalu cu a se lupta in contra rotatiunei pamentului in jurulu seu, in contra consecutiunei regulate de nöpte si di.

Protocolele Conferintiei dela Londra.

(Urmar).

Londra, 16 Martie. — In a dou'a siedintia chiaru, comitele Karolyi declară, ca, in conformitate cu instructiunile sale, primesc in integritatea loru regulamentele de navigatiune, de politie fluviala si de supraveghiere, astfelii precum au fostu admise de comisiiunea europeana din Galati. Dsa crede de prisosu d'a mai intrá in esaminarea amenuntelor acestor regulamente pe cari representantii din Galati ai puterilor leau stabilit cu o competitia ce li se recunosc de ori si cine. Totusi doue puncte principale din aceste regulamente ceru o deosebita bagare de séma a Conferintiei, si adica: 1. participarea Austro-Ungariei in comisiiunea micsta in consideratiunea insemnatatiei si superioritatii intereselor sale comerciale si de navigatiune pe cursulu de mijlocu alu Dunarei si alu 2. caracterulu esecutivu alu acestei comisiiuni. Gubernul cesaro-regal crede ca participarea Austro-Ungariei in comisiiunea micsta nu poate decat se ajute la stricta respectare a liberei navigatiuni garantata prin tractate. Ingrijirile ce aru putea se fia desceptate prin participarea Austro-Ungariei in comisiiunea micsta, devinu ilusorii prin faptul ca esistentia comisiiunei micste este subordonata formalu aceleia a comisiiunei europene si ca cea din urma nu poate exista fara cea d'antaiu. De altintre ide'a care a facutu pe gubernul cesaro-regal se cera a fi representat in comisiiunea micsta, — unu dreptu care 'i-a fostu dejá recunoscutu de toate

puterile — a provenit numai din dorintia d'a avea in comisiunea micsta o positiune care se i' permita, ca, in intielegere cu ceilalti membri din comisiunea micsta, se protega legitimele ei interese si pe acelea ale navigatiunei internationale. Plenipotentiarulu Austro-Ungariei mai adaoase ca, nu vorbesce despre presiedintia, de vreme ce acesta este numai o cestiune de forma si o consecintia naturala a caracterului permanent alu participarii Austro-Ungariei in comisiunea micsta. Intru ceea ce privesc caracterulu executivu alu comisiunei micste, apoi acesta conditiune pare indispensabila gubernului seu spre a garantata executarea regulata a reglamentelor prestatate de comisiunea europeana. Acestu caracteru executivu alu comisiunii micste nu este de altintre de natura a jicni intru ceva suveranitatea Statelor interessate, suveranitate care remane neatinsa, afara de ceea ce privise aplicarea ore-caror stipulatii de politie fluviala care sunt desemnate in specialu de tractate. Dupa aceea plenipotentiarulu Austro-Ungariei declara ca este de a sa datorie d'a esprimata gubernului Marei-Britanii multumirea ca a convocat Conferinta spre a regulat intr'unu chipu definitivu cestiuile care si iau nascere din articoli 54 si 55 ai tractatului dela Berlin, si a multiumi in acelasiu timp celoralte guberne, care prin actiunea loru, au inlesnitu o intielegere comună. Plenipotentiarulu isi incheia cursulu seu recomandandu inca odata apreciarei Conferintei cele doue puncte mai susu citate, si esprima sperantia, ca, dupa-ce marile puteri voru confirmata din nou aceste doue principii si dupa-ce voru sanctionata tota regulamentele, Romani'a nu va mai refusata d'a se uni cu densele.

Dupa-ce plenipotentarii Franciei si Russiei presintara ore-car obsercatiuni, presiedintele lordulu Granville anuntia ca comitele Karolyi cugeta a propune ore-car modifiicarei carei paru admirabile pentru Romani'a, daca ca'si resarva formularea acestoru modifiicarei pana la primirea reglamentelor.

Lordulu Fitz-maurice observa ca Conferinta primeste cu o via satiactiune aceste declaratiuni ale plenipotentiarului austro-ungaru, declaratiuni din cari reese, ca gubernul austro-ungaru este inspirat de sincer'a dorintia d'a face totu ce'i sta prin putintia spre a ajunge la o intielegere cordiala cu Romani'a.

In a trei'a, lordulu Granville ceti o scrisore a lui Ghica, ca dsa nu poate luata parte la desbateri, si atunci comitele Nigra propuse ca Conferinta se esprime regelui Carolu parerea sa de reu, ca representantii sei n'au primitu dela gubernul romanu voi'a d'a luata parte la Conferinta, si se se arete regelui motivele escluderii, de vreme ce Conferinta trebue privita oreicum ca o prelungire a congresului dela Berlinu.

Dupa acesta urmeaza desbaterile asupra reglamentului din Galati si asupra positiunei Conferintei facia cu acea parte a Dunarei dintre Galati si Portile de Feru. Plenipotentiarulu Austro-Ungariei citi proiectul unei declaratiuni, care espune intielegerea Conferintei asupra reglamentelor privitor la calea fluviala dela Portile de Feru pana la Brail'a. Cu acesta oca-siune dsa arata ca Austro-Ungaria n'are alta tanta in vedere decatua aceea d'a constata sfarsitul unei faze care, cu chipul acesta, va fi declarata ca pe deplinu incheiata. In urma unor seurte desbateri, representantii se invora a formulata urmatoreea declaratiune colectiva a Conferintiei:

"Subsemnatii plenipotentiari ai Germaniei, Austro-Ungariei, Franciei, Marei Britanii, Italiei, Russiei si Turciei intruniti in Conferinta la Londra la 13 Februarie 1883 si pe deplinu imputerniciti spre acesta, constata unanim'a intielegere stabilita intre ei si adopta intr'unu chipu definitivu reglamentele de navigatiune, de politie fluviala si de supraveghiere ce trebue aplicate asupra partii de Dunare dintre Portile de Feru si Galati, astfelui precum au fostu elaborate spre executarea articolului 55 din tratatulu dela Berlin dela 13 Juliu 1878 de catra comisiunea dunaréa europeana cu delegati Statelor tierurene, si astfelui precum se afla anessate la protocolulu Nr. 24 dela 2 Juniu 1882 alu comisiunei dunarene europene. Subsemnatii esprima dorintia ca Statele ce nu iau parte la desbatere Conferintei se voru uni cu acestu votu unanimu si voru adopta de asemenea reglamentele in cestiune."

Dupa-ce proiectulu Barrere fu primitu astfelui intr'unu chipu definitivu, se scula comitele Karolyi spre a comunicare Conferintiei concessiunile despre care se vorbesce mai susu. Dsa declara ca gubernul cesaroregalu, condusul de dorintia d'a intrebuinta tota mijlocele spre a impacata pe Romani'a, ar fi dispusu a adaugata la concessiunile sale de mai inainte inca trei noi concessiuni, cu conditiunea inse, ca ele se conduca la o intielegere definitiva. Atunci comitele Karolyi espuse concessiunile privitor la renuntarea representatiunei duble in comisiunea mixta, apoi concessiunea privitor la nou'a impartire in sectiuni (nu transversale, ci teritoriale), si in fine concessiunea in privint'a intinderei competitiei tierurene spre a numi pe subinspectorii.

Plenipotentiarulu Engliterei se arata forte satis-facut de anta'a si a trei'a din aceste concessiuni, era in privint'a celei a dou'a dise ca nu crede de trebuinta d'a o recomandata Romaniei.

Plenipotentiarulu Franciei declara ca se unesc cu atatua mai bucurosu cu modificarile propuse de comitele Karolyi, cu catu ele nu sunt nici cum in contradicere cu principiele care au predominat la prelucrarea reglamentelor si ele sunt in acordu cu dorintele Statelor tierurene.

Plenipotentiarulu Russiei, baronulu Mohrenheim, observa ca soncessiunile cari au fostu facute acum de Austro-Ungaria sunt d'o astfelui de natura, in catu ele voru satisface atatua pe Romani'a catu si pe Bulgari'a.

Atunci presiedintele declara ca pentru momentu nu este de altceva vorba, decatua numai d'a constata ca ambasadorulu Austro-Ungariei a declarat ca e gata a face ore-car concessiuni.

Dupa aceea lordulu Granville citi o scrisore a delegatului Bulgariei, privitor la admiterea principatului in Conferinta si asupra careia se incinsera urmatoarele desbateri:

Dupa-ce plenipotentiarulu Austro-Ungariei isi exprima parerea, ca nu este nici-undu motivu spre a se schimbata otarirea luata de Conferinta in privint'a Bulgariei, lordulu Granville declara ca si dsa este de aceea parere; totusi, cu comunicarea ce i se va face despre acesta representantul Bulgariei, se i se exprime si parerea de reu ca nu s'a pututu ajunge la o alta solutiune, in acelasiu timp se se espuna ca Conferinta va avea grija d'a tinete pe representantele bulgari in curentulu negociarilor prin mijlocirea ambasadorului turcu.

Comitele Nigra se unesc cu propunerea presedintelui Conferintei, d'a se comunicata delegatului bulgari protocoale propune inse, ca la acea comunicare pe care presiedintele o va adressa gubernului romanu, se se adauge ca protocoale voru fi puse de asemenea la dispositiua gubernului romanu, daca elu va esprimata acesta dorintia.

Plenipotentiarulu germanu se unesc cu parerea esprimata de comitele Nigra.

Plenipotentiarulu austro-ungaru este de asemenea de parere ca e de trebuinta a se da in manile reprezentantului Bulgariei tota actele modificatore.

Baronulu Mohrenheim dice, ca dupa parerea sa, sunt de o mare valoare motivele espuse de Bulgari'a pentru admisire, astfelui ca exista conditiuni mai admissibile pentru o primire a ei in Conferinta; dnia recunoscere in adeveru, ca situatiunea creata celor doue regate tierurene nu mai permite a se acorda Bulgaria'e o positiune atatua de privilegiata precum cere delegatulu bulgari, daca in orice casu este pozitivu, ca assimilarea facuta de representantele turcu alu noului principatu tributaru cu acele principate, cari au dobendit mai tardiun deplin'a loru independentia, nu poate fi mantinuta din cauza dreptului dintre ginalor, de vreme ce tractatulu dela Berlinu a recunoscutu Bulgaria'e privilegii, cari dau principatului o positiune internationala atatua de insemnata, in catu elu poate incheia chiar si tractate cu totul independente de Turci'a. Intrebuintarea ce Bulgaria'e a potutu face pana acum de acele privilegii, nu marginesc nicidcum pe aceea pe care ar poti mai face de aci incolo.

Musurus pasia dice ca trebuie se marturisescu cu parere de reu, ca pentru prima ora aude afirmandu-se, ca Bulgaria'e are dreptul de a incheia tractate intr'unu chipu independente de Turci'a. Unu asemenea dreptu nu i-a fostu acordatui acestui principatu nici prin tractatulu dela Berlinu nici de poterea suverana. O tiéra vasala, care formedia o parte integrala din imperiul otomanu, nu poate fara o imputernicire speciala si esprusa din partea sublimi Porti, se usedie de unu dreptu internationalu, care nu se cuvine decatua numai statelor independente.

(Va urmă.)

Sciri diverse.

— (Necrologu.) Junimea romana dela Universitatea reg. din Clusiu cu dorere anuncia cumca

Joanu Sagreanu,

fostulu colegu medicinistu si mai in urma teologu in seminariulu romanu gr.-cat. din Blasius dupa unu morbu indelungat si-a redatu nobilu seu sufletu creatorei sambata in 7 Aprile a. c. la 7 ore sera, impartasitu fiindu cu s. sacramento ale moribundilor.

Osamentele i s'au inmormantat luni in 9 Aprile la 5 ore p. m. din spitalulu "Carolin'a" in cimitieriulu comunu spre eternulu repausu.

Fia-i tierin'a usiora.

Clusiu 8 Aprile 1883.

— (Necrologu.) Cu anima infranta de dorere parintesca vinu a-ve anuntia, cumca preamat'a mea fica

Cornelia-Tulia Muresianu

maritata Joanu Cherebetiu, tenerulu preotu gr.-cat. in Badaciu, langa Simleulu Silvaniei, astazi la amedi, dupa unu morbu de 3 dile in facere, in florea vietii, primulu anu alu casatoriei sale ferice si alu 18. anu alu etatii, si a datu blandulu si candidulu seu sufletu nobilu in manile Creatorei; lasandu in profundu doliu pre inconsolabilulu seu consotiu pre amatu Joanu Cherebetiu; pe dulcea sa mama Maria Muresianu nasc. Rusu, jalnic'a mea socia; pe iubit'a sa sora dulce Laur'a-Veturia, unic'a mea fica; pe mam'a sa betrana Ileana Rusu; pe matusiele sale Ludovic'a, Eudochia si Eftimia; pre unchii sei Joanu cantor, Niculae primariu si Dionisiu Muresianu din Sireagu; pe sofra sa Anisia' veduva preutesa Cherebetiu; cununatii Victoru Cherebetiu studente in 1-a clasa gimnasiala in Desiu si Aurelia Cherebetiu din Badaciu; cuscii Joanu Serbu, distinctulu preotu gr.-cat. cu soci'a sa Virginie' Baritiu, ca nasi de cununia din Siciu, Marth'a Serbu mar. Chinianu colectoru din Monostoru, Anise'a Serbu veduva Colceriu + 14/1 1883, fostu protopopu in Desiu

si parochu in Sarvadulu-Tasnadiu, cu d-n'a Regin'a, ca nasi de botezu; nunii de cununia sp. domnu Josifu Micsia jude de instructiune cu d-n'a socia Maria Munteanu din Desiu; si finii Nicolau Muresianu executoru de dare cu soci'a sa; precum mai multi veri si vere si alte ru-deni, vecini, amici si cunoscuti.

Osemintele pamantene ale multu regretatei defuncte s'au astrucat la 12 Aprile a. c. la orele 4 dupa amedi in cimitieriulu gr.-cat. din Badaciu.

Pasa dulce sufletu bunu in fericirea eterna si pacinica la frati tei Cicerone. + 28/8 1868 si Petru + 26/2 1872, dejai mutati acolo, unde 'ti vomu urmă si noi mai de graba ori mai tardi, insa sigur!

Fierti tierina usiora si memoria eterna dulce si neuitata Cornelia! Obidatulu tata

Petru Muresianu, sireganulu.

— (Banc'a gener. de asigurare mutuala "Transilvania").

In 8 Aprile a. c. a avutu locu adunarea generala a bancei gen. de asigur. mutuala "Transilvania". Din raportulu de gestiune aflam, ca resultatele operatiunilor pe 1882 au fostu multiamintore.

In ramulu fociului capitalulu asiguratu a fostu fl. 10.437,062 si venitulu premielor de fl. 65.818,15. Daune s'au regulat 127 si institutulu a avutu se platasesca in contulu propriu fl. 14.836,90.

In ramulu asiguratiunei pe vietia starea asiguratorilor a fostu de 3677 politie cu unu capitalu de fl. 2.374.264,84 cr., era premii s'au incassatu 76,879,40 fl. Reserv'a de premii s'a urcat la fl. 155,705,80 cr. Pentru sume asigurate se platira in 39 casuri — cu 7 mai puçinu ca cum se asteptara — fl. 35,032,04.

Adunarea a datu directiunei absoltoriulu si escententulu, care mai remase dupa detragerea intereselor pentru fondulu de intemeiare de fl. 6858 in suma de fl. 1410,17 se puse la resvera.

Membrii directiunei, care esira dupa rendulu introdusu si anume dnii W. Bruckner, J. Hannia si G. Kapp, fura realesi. Asemenea si consiliulu de supraveghiere ad. dd. Dr. J. Nemes, Jos. Schuster si G. Mike.

In fine se sostira 10 obligatiuni ale fondului de intemeiare, destinate spre rescumperare in 1 Augustu a. c. si adeca numerii: 41, 114, 343, 393, 466, 779, 867, 1260, 1719, 1772.

— (Invitare la prenumeratiune.) P. T. Domnule! Au trecutu deja mai multi ani de candu, pe langa multe alte lucrari literare, me ocupu si cu compunerea "Ornitologiei poporane romane", adica cu adunarea numirilor poporane ale tuturor paserilor, cate li sunt cunoscute Romanilor, precum si legende, datine, credintele, cantecele si proverbe, ce le au ei despre densele.

Si-acuma, dupa ce mi-a succesu a adunat unu materialu considerabilu si'n tota privintia forte interesantu, m'am decisu a-lu scote la lumina intr'unu opu, carele va purta numele de "Ornitologia poporana romana".

"Ornitologia poporana romana" va constata din doue tomuri, fia-care tomu cate din 25 cote de tipariu, in octavu, hartia frumosa.

Tomulu antai e deja tiparit, era alu doilea e sub tipariu si acesta va apară in scurtu timpu.

Deci P. T. Domnule! sciindu ca sunteti unu mare iubitoriu si sprijinitoriu alu literaturi nostre nationale, imi iau libertatea de-a me adresá prin sirele de fatia catra d-vostre si a ve ruga ca sa-mi dati si mie binevoitorulu d-vostre concursu si-a indemnata pre amicu si cunoscutii d-vostre de-a se abona la acestu opu, care va continé la 1000 numiri poporane de paseri adunate de prin tota tierile locuite de Romanii, apoi peste 40 legende, precum si o multime de datine, credintie, cantecele si proverbe.

Pretialu opului intregu dinpreuna cu postportulu e pentru Austro-Ungaria 4 fl. v. a., era pentru Romani'a 10 franci.

Banii de prenumeratiune cu lista abonatorilor sunt de-a se tramite celu multu pana la 1 Iuniu a. c. la adres'a mea.

Siretiu, 20 Martiu (1 Aprile) 1883.

S. Fl. Marianu,

Preotu si catechetu la scola reala inferioara din Siretiu (Bucovina).

— (Corurile eclesiastice din Bucuresti.) De cateva diecimi de ani, s'a adoptat, in mai tota bisericile cu ore-care venituri din capitala, procederea laudabila si progresista de a se infinita cate unu coru vocalu, in locul psaltilor, cantaretilor seu defterilor insolati, care se cante in strana.

Astazi, exista vre o 12—15 biserici, in care functioneaza regulat coruri vocale, gratia silintierilor ce 'si

